

Тема 1. Методологічні основи теорії ігрової діяльності дітей

План.

1. Значення теорії ігрової діяльності дітей для дошкільної освіти.
2. Зміст поняття «методологія теорії ігрової діяльності».
3. Соціальний характер гри. Гра як засіб виховання, умова різностороннього розвитку дітей.
4. Роль гри в організації дитячого життя. Взаємозв'язок гри, праці та навчання.
5. Місце гри в педагогічному процесі ЗДО.

Історія виникнення гри

Виникнення гри в суспільстві органічно пов'язано із становленням і розвитком суспільної свідомості. Як одну з форм вияву суспільної свідомості, що відображає устрій життя на найбільш ранньому ступені розвитку суспільства, можна розглядати образні дії (наслідування справжнього полювання), танець і примітивну музику. На цьому етапі гра й образні дії ще не розмежовувалися.

Поступово створювалися матеріальні передумови для подальшого розвитку раннього мистецтва, починали виявлятися його самостійні форми. Потрібен був чималий історичний строк, необхідні були істотні зрушення в розвитку виробництва, перш ніж із синкретичного первісного мистецтва поступово виділилася самостійна ігрова діяльність. Вона виявлялася в мисливських і військових іграх, у драматичних іграх, що відтворювали господарську діяльність (згадаймо хоча б відому старовинну слов'янську гру «А ми просо сіяли...», що дійшла до наших часів).

З поділом суспільства на класи виникали й відмінності у використанні ігор для виховання дітей пригноблених класів населення і панівних. У народному побуті створювалися ігри, які, переходячи з покоління в покоління, змінювалися, набували нових якостей. Народ створював ігри, в яких органічно поєднувалися простота, емоційність і великий простір для всебічного вияву фізичних сил і творчих здібностей.

З давніх-давен ігрова діяльність людей під час свят тісно пов'язана з їхньою життєдіяльністю. Показовими в цьому відношенні є свята Давньої Греції, які відзначалися своїм активним, діяльнісно-ігровим характером. Для епохи давньогрецької демократії (розквіт її припадає на VI–V ст. до н. е.) характерними були широта і масовість свят, що знайшли найповніше втілення у святах Діоніса, Деметри, Афіни та інших античних богів. Ці свята були тісно пов'язані з реальним життям еллінів, зокрема з їхньою працею, оскільки міфологія була також відображенням реального життя людей.

Вершиною давньогрецьких ігор-свят і своєрідним спортивним театром стали знамениті Олімпійські ігри, що проходили у місті Олімпії раз на чотири роки. На час проведення Олімпійських ігор припинялися війни і встановлювалося перемир'я.

В іграх завжди знаходили відображення ідеологія, виховання, рівень культури і досягнення науки. Крім того, деякі ігри набували певного відтінку залежно від географічних і кліматичних умов.

Як і коли з'явилась гра, як особливий вид людської діяльності?

Перше пояснення походження гри дає видатний теоретик та пропагандист марксизму Г.В. Плеханов. Він доказував, що в житті суспільства праця є передумовою гри і визначає її зміст.

В іграх первісних племен відображається війна, полювання, праця на землі. Безумовно, що спочатку була війна, а потім гра, яка відображала військові сцени. Спочатку було враження від побаченого явища або якоїсь дії, а потім з'явилося бажання відобразити ці враження у танці.

Таким чином, гра пов'язана з мистецтвом. Вона виникла ще в первісному ладі разом з різними видами мистецтва.

В житті окремого індивіда спостерігається навпаки: дитина спочатку наслідує працю дорослого в грі і лише пізніше починає приймати участь у роботі. Плеханов доказує закономірність такого явища: *«Гра слугує засобом підготовки до праці, засобом виховання. Гра – дитя праці, яка передує їй в часі»* - писав Плеханов. Його думки про історичне походження гри були розвинені послідовниками в педагогіці та психології.

Історія розвитку гри розглядається в зв'язку з розвитком людського суспільства та зміною положення дитини в системі суспільних відносин.

В педагогічній літературі розуміння гри як відображення дійсного життя вперше було висловлено великим педагогом К.Д. Ушинським. Він доводив, що зміст гри впливає на формування особистості дитини.

Суттєвий вплив на подальше вивчення проблеми дитячої гри зіграла педагогічна система А.С. Макаренка. В своїх роботах він розкриває зв'язок гри з працею, дає глибокий аналіз психології гри, вказує на різницю між грою і працею. Високо цінуючи виховну роль гри він писав: *«игра имеет важное значение в жизни ребенка, имеет то же значение, какое у взрослого имеет деятельность, работа, служба. Каков ребенок в игре, таков во многом он будет в работе, когда вырастет. Поэтому воспитание будущего деятеля происходит в игре»*.

Проблемі гри дітей дошкільного віку присвячено багато досліджень видатних психологів та педагогів, зокрема: Л.С. Виготського, С.Л. Рубінштейна, О.М. Леотньєва, Ф.І. Фрадкіної, О.П.Усової, Д.В. Менджеричької, Р.І. Жуковської, Д.Б. Єльконіна, Т.А. Маркової, Н.В. Артемової та інших.

В Запорізькій області над проблемами гри працювали Григоренко Г.І., Бойченко Н.А., Щербакова К.Й.

Методологія теорії ігрової діяльності –це науково обґрунтований спосіб (метод) пізнання та пояснення цього феноменального явища людського життя.

Прикладним результатом пізнання гри, котрий презентується її теорією, є використання гри як педагогічного методу – такого інструменту, за допомогою якого є можливість поліпшити якість дошкільної освіти

Застосування виваженої методології забезпечує об'єктивно істинне наукове знання про гру.

Вихідні позиції теорії ігрової діяльності розглядаються як вихідна система наукового знання про гру.

Систему вихідних позицій теорії ігрової діяльності утворюють:

- *принципи;*
- *теорії гри;*
- *об'єктивні закони і закономірності;*
- *концепції;*
- *підходи;*
- *категоріально-понятійний апарат теорії ігрової діяльності.*

Принцип – згідно з філософським його розумінням розглядаємо як першопочаток, те, що лежить в основі наукової інтерпретації, певного явища.

Методологічно доцільно у науковому забезпеченні ігрової діяльності застосовувати такі принципи:

- *об'єктивності; науковості;*
- *ціннісного аналізу;*
- *розвитку;*
- *пізнавальної активності особистості;*

- системного вивчення досліджуваного явища;
- самовдосконалення особистості у процесі діяльності;
- генетичний;
- індивідуалізації.

Олександр Михайлович Новіков у своїй праці «Введення в методологію игрової деятельности» охарактеризовує три принципи ігрової діяльності.

Перший принцип: принцип відображення і перетворення.

Гра – це об'єктивна реальність. Тут ми посилаємося на думки С.Рубінштейна про те, що гра починається з перетворення реальної ситуації у відображенні. Здатність перейти у відображений план і в ньому будувати свої дії, є передумовою гри, і разом з тим її результатом.

Гра, для дитини, пов'язана з діяльністю, вираженням, потребою в ознайомленні з оточуючим світом. Здібність дитини до творчого переосмислення оточуючої дійсності у перше формується в грі. В цій здібності, відображуючи, перетворюючи оточуючу дійсність, основне значення гри.

Другий принцип: принцип самовираження.

Гра – суб'єкт гри. В процесі гри її суб'єкт – продавець, перукар і т. д. виражає свій суб'єктивно-особистий світ – суб'єктивну реальність – як самого граючого, так і його персонажа. Дитина грає дуже серйозно. Вона знає, що в грі все «понарошку», але вона сама виражає себе.

Третій принцип: принци розвитку ігрової діяльності.

Гра – попередній досвід ігрової діяльності. Розвиток ігрової діяльності розглядається у двох позиціях: філогенетичний розвиток гри у руслі історичного розвитку гри (з врахування розвитку суспільства) і онтогенетичний розвиток гри в руслі індивідуального розвитку кожної окремою людини. З розвитком дитини, гра сама розвивається.

Далі розглянемо методи за двома класифікаціями:

- поділ методів на теоретичні методи і емпіричні методи;
- поділ методів на методи-операції і методи-дії.

Теоретичні методи методи-операції: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація і т.д.,

Теоретичні методи методи-дії: аналіз системи знань, умінь, навичок.

Емпіричні методи-операції: спостереження і експеримент.

Емпіричні методи – дії: моделювання і імпровізація. Моделювання визначається як створення образу; Імпровізація видумка, творчість, винахідливість.

Зупинимось детальніше на потрактуванні зазначених понять, у філософському розумінні дефініцію «теорія» використовують у такий спосіб: «теорія – (грец. – розгляд, міркування, вчення) – особлива сфера людської діяльності та її результати, яка включає в себе сукупність ідей, поглядів, концепцій, учень, уявлень про об'єктивну дійсність, протистоїть практиці як предметно-чуттєвій діяльності і водночас перебуває з нею в органічній єдності. Теорія виростає з практики, узагальнює її та обґрунтовується нею, а практика осмислюється, організовується і спрямовується; форма вірогідних наукових знань, що дає цілісне уявлення про закономірності та сутнісні характеристики об'єктів. Теорія є найадекватнішою, найрозвинутішою і найдосконалішою формою наукового відображення дійсності.

Концепція дослідження теоретичних засад педагогічного керівництва ігровою діяльністю складається з декількох вузлових підсистем, які вибудовувались на таких теоріях:

- концепція культурно-історичного походження психіки (Л.Виготський);
- культурологічна теорія гри (Й.Гейзинга);
- психологічна теорія діяльності (С. Рубинштейн, Л. Виготський, О.Леонтьев та ін.);

- теорія навчально-пізнавальної діяльності (Г.Костюк, В.Сухомлинський, О. Савченко, Н. Бібік, В. Паламарчук та ін.);
- теорія соціальної детермінованості ігрової діяльності (Л. Виготський, Д. Ельконін, П. Блонський, В. Зіньківський, В. Сорока-Росинський та ін.);
- соціологічна теорія ролей (Е.Берн, Е.Еріксон, Т.Парсон, Н.Андрєєнкова та ін.);
- теорія керівництва ігровою діяльністю дітей дошкільного віку (Л.Артемова, Р. Жуковська, Т. Маркова, Н. Михайленко та ін.)
- теорія зміни провідних видів діяльності;
- теорія системного підходу до явищ педагогічної дійсності;
- педагогіка гри дошкільників, яка будується на засадах теорії гуманістичної педагогіки і психології (С. Русова, А. Макаренко, В.Сухомлинський, теорії особистісно зорієнтованого виховання (І. Бех, О. Кононко), теорії колективу (А.Макаренко, Т. Коннікова, М. Яновська та ін.).

У філософії дефініція “закон” реалізує ідею однозначного (необхідного) причинного зв'язку. У цьому сенсі певна причина, що породжується об'єктивною реальністю, необхідно детермінує в освіті, й зокрема у професійно-технічній, певний педагогічний наслідок. Тобто для даного об'єкта (явища, сутності) дошкільної освіти за даних умов здійснюються точно визначені освітні ситуації (події, явища)“.

На іграх дітей всіх вікових категорій проявляється об'єктивний закон соціальної обумовленості змісту ігрової діяльності. Це всезагальний закон, котрий діє у всі часи, у всіх соціально-історичних формаціях та у всіх народів і який відображає об'єктивні, внутрішньо необхідні, істотні, сталі й суттєві зв'язки між соціальним середовищем і змістом ігор дітей. Закон описаний Н.В. Кудикіною (Закон соціальної обумовленості змісту сюжетно-рольових ігор дітей) розкриває об'єктивний процес визначального впливу актуального стану соціального середовища (суспільних відносин та рівня його матеріально-технічного забезпечення) на формування всіх компонентів сюжетно-рольових ігор дітей та ігрового середовища).

Проблема дитячої ігрової діяльності знайшла своє відображення в багатьох психолого-педагогічних теоріях і дидактично-виховних системах.

Великий внесок у вивчення теорії дитячої гри зробили такі вчені, як *Л.С.Виготський, Л.С.Рубінштейн, Д.Б.Ельконін* та інші. Першим серйозним кроком у цій сфері можна вважати дослідження *Л.С.Виготського*. Інтерес його до ігрової діяльності виник в ході вивчення проблеми розвитку вищих психічних функцій. Він намагався зрозуміти: гра — це переважаючий тип діяльності чи провідний? «Можливо, гра — це тільки дзеркало процесів, які здійснюються в інших областях?». Вчений розглядав дитячу гру як дзеркало, в якому відображається доросле життя, до якого прагне дитина, і за допомогою якого дитина вивчає світ дорослих, а дорослий — світ дитини.

Л.С.Виготський вважав, що «у грі усі внутрішні процеси подані у зовнішньому вигляді». Дане твердження переформулюється із висловом К.Д.Ушинського, який стверджував: «Ми добре б познайомились із душею дорослого, якби, могли заглянути у неї вільно, але в діяльності і словах дорослого нам доводиться тільки вгадувати його думку, і при цьому ми часто помиляємось, тоді як дитина у грі відкрито показує нам своє душевне життя».

Увага Л.С. Виготського також була зосереджена на визначенні мотиву гри. Він вважав, що гра виникає тоді, коли з'являється тенденція до негайної реалізації своїх бажань. Гра і є виконанням цих бажань, що часто не усвідомлюються самою дитиною. Одним з перших вчений звернув увагу на такий важливий компонент гри, як “уявна ситуація”, яка полягає в прийнятті дитиною на себе ролі дорослого. Головними особливостями даного процесу є те, що під час гри відбувається перенесення значень одного предмета на інший і дії, які відтворюються, характеризуються узагальненістю та скороченістю. Тому, за *Л.С.Виготським*, гра — це «уявна ситуація, яка створюється дорослим або самою дитиною, в якій реалізуються

дитячі бажання, в якій внутрішні процеси дитини проявляються у зовнішньому вигляді і яка є джерелом розвитку дитини».

Отже, можна сказати, що мотивом гри є здійснення необхідних для самої дитини, дій, цілей, через які проявляються важливі для дитини переживання. Іншими словами: дитина в ігровій ситуації відтворює світ дорослих, до якого прагне, який є для неї важливий, і в цій же ситуації вона проявляє свої почуття та переживання.

Проаналізувала суть та структуру гри *Г.О.Люблінська*. Вона вважала, що остання характеризується такими особливостями:

➤ Гра є формою активного відображення дитиною навколишнього життя людей. Чим більше можливостей для активної дії, тим цікавіша гра.

➤ Характерною особливістю гри є спосіб, який дитина використовує у ній. Гра здійснюється комплексними діями, а не окремими рухами.

➤ Гра, як і всяка інша людська діяльність, має суспільний характер, тому вона змінюється із зміною історичних умов життя людей. Ігри дітей змінюються, бо вони відображають життя, яке зазнає змін.

➤ Гра є формою творчого відображення дитиною дійсності. Граючись, діти не прагнуть до точного і бездумного копіювання дійсності, а вносять у свої ігри багато власних вигадок, фантазії. У творчій грі дітей у найрізноманітніших поєднаннях переплітаються реальність і вигадка, прагнення до точного відтворення дійсності з найнесподіванішими порушеннями цієї реальності.

➤ Гра — це оперування знаннями; засіб їх уточнення і збагачення, шлях виправлення, а отже, й розвитку пізнавальних, моральних і образотворчих здібностей і сил дитини.

Основним мотивом гри є людина — її діяльність і ставлення дорослих один до одного, тому що гра є формою орієнтації в прагненнях і мотивах людської діяльності. Гра є важливою умовою проникнення дитини в сферу соціальних взаємин, їх своєрідного моделювання в ігровій діяльності. *Д.Б.Ельконін* вважає, що значення гри не обмежується тим, що у дитини виникають нові по-своєму змісту мотиви діяльності і пов'язані з ними завдання. Істотним є те, що «у грі виникає нова психологічна форма мотивів. Можна припустити, що саме в грі відбувається перехід від мотивів, які мають форму афективно забарвлених безпосередніх бажань, до мотивів, які мають форму узагальнених намірів, що стоять на межі свідомого».

Розглядаючи дослідження вчених, можна виділити головні ознаки гри, досліджені у вітчизняній психології і педагогіці:

Гра – явище двостороннє: з боку дитини гра – «дзеркало» дорослого життя, через яке вона може вивчати навколишній світ; з боку дорослого гра — це спосіб оптимального дослідження внутрішнього світу дитини будь-якого віку.

Основний мотив гри — це прагнення дитини реалізувати свої нові бажання, які майже усі спрямовані на те, щоб робити усе як дорослий.

Гра виникає не мимовільно, а під впливом соціального оточення, внаслідок чого у грі відображається усе соціальне, усе, що оточує дитину — діяльність дорослих, система їх взаємовідносин.

Гра є особливою діяльністю, що розцвітає в дитячі роки і супроводжує людину протягом усього його життя. Не дивно, що гра привертала і привертає до себе увагу дослідників, причому не тільки педагогів і психологів, але і філософів, соціологів, етнографів, мистецтвознавців, біологів. Природно, що представників наукових галузей у грі цікавлять «свої» аспекти, але усі вони сходяться в думці, що гра є невід'ємною частиною людської культури.

У сучасній психолого-педагогічній теорії гра розглядається як провідний вид діяльності дитини-дошкільника і важливий вид діяльності молодшого школяра. Провідне положення гри визначається не кількістю часу, що присвячується ігровій діяльності, а тим, як вона

задовольняє його основні потреби. У надрах гри зароджуються і розвиваються інші види діяльності, гра найбільшою мірою сприяє психічному розвитку.

У педагогічній теорії гри особлива увага приділяється вивченню гри як засобу навчання, тобто дидактичної гри. Базовим при цьому є положення про те, що «гра є середовищем, у якому формується особистість, збагачується її внутрішній зміст». Основне значення гри, пов'язаної з діяльністю уяви, полягає в тому, що «в дитини розвиваються потреби в перетворенні навколишньої дійсності, здатність до творення нового. Вона поєднує в сюжеті гри реальні і вигадані явища, наділяє новими властивостями. Вибравши певну роль, дитина не просто приміряє до себе професію й особливості чужої особистості: вона входить у неї, уживається, проникає в її почуття і настрої, збагачуючи і поглиблюючи тим самим власну особистість.

У психологічних і педагогічних дослідженнях переконливо доведено, що під час гри відбувається різнобічний розвиток дитини. Таким чином, з одного боку, гра є самостійним видом діяльності дитини, з іншого боку, необхідний вплив дорослих, для того, щоб гра стала її першою «школою», засобом виховання і навчання. Зробити гру засобом виховання та розвитку, означає вплинути на її зміст, навчити дітей способам повноцінного спілкування.

Широкий спектр питань педагогічного значення гри й необхідності організації ігрової діяльності молодших школярів висвітлює теорія і методика навчально-виховного процесу, побудованого на гуманістичних засадах. *В.О.Сухомлинський* підкреслював виховну доцільність організації позакласної ігрової діяльності в різновіковому дитячому колективі.

Ігрова діяльність як педагогічна проблема чітко окреслена в науковому доробку *В.В.Зеньковського*. Учений підкреслював, що в процесі ігрової діяльності створюються особливо сприятливі умови для засвоєння дітьми нових знань і вмінь, для формування в них таких важливих якостей людського розуму, як здатність виконувати дії в розумовому плані, символічно замінювати реальні об'єкти й оперувати подібною заміною з пізнавальною метою. Гра сприяє розвитку здібностей, що давали б дитині можливість надалі самостійно здобувати різноманітні знання і їх використовувати відповідно до вимог життя.

Отже, гра – це системна, багатокomпонентна діяльність.

Вивчення походження гри як особливого виду людської діяльності дає можливість визначити її сутність:

Гра – образне, дійове відображення життя, вона виникла з праці і готує молоде покоління до праці.

Дитяча гра – діяльність, спрямована на орієнтування в предметній і соціальній дійсності, в якій дитина відображає враження від її пізнання. (Т.І. Поніманська).

У розвитку дитини і колективу дітей велика роль відводиться провідному виду дитячої діяльності – грі.

Гра – найбільш доступний вид діяльності для дітей, засіб переробки отриманих вражень, знань з оточуючого. В грі яскраво проявляються особливості мислення і уяви дитини, її емоційність, активність, розвиваюча потреба у спілкуванні.

Гра – це соціальна практика дитини, її реальне життя в суспільстві однолітків.

Гра є основною формою вияву активності дитини на перших етапах її розвитку. Вона є найбільш доступною для дитини діяльністю, бо найбільш відповідає психічним та фізичним її можливостям. Для дітей характерною є така форма діяльності, в якій виконання дій є сама по собі цікавим. Саме такою діяльністю і є гра.

Дитина зростає тому, що її приваблює сам процес гри, зміст тих дій, які вона тут виконує.

Різноманітність ігор, та багатство їх змісту приваблює дитину, додає їй радість, викликає позитивні почуття, переживання, задовольняє її інтереси в творчому відображенні життєвих явищ.

В основі поняття гри, як форми організації життя і діяльності дітей, покладені наступні положення:

Гра призначена вирішувати загально виховні задачі, серед яких є завдання формування моральних, суспільних якостей дитини є першочерговим.

Гра повинна носити самодіяльний характер і все більш розвиватись в цьому напрямі при умові правильного педагогічного керівництва.

Важливою особливістю гри як форми життя дітей є її проникнення в різні види діяльності: праця і гра,учбова діяльність і гра, повсякденно-побутова діяльність і гра.

Таким чином, гра є тією формою організації життєдіяльності дошкільника в умовах якої педагог може застосовувати різні методи,формувати особистість дитини, її суспільну спрямованість.

Соціальний характер змісту ігор та ігрової діяльності зумовлені тим, що дитина живе в суспільстві. Дитина хоче бути активним учасником життя дорослих, але ця потреба ще не відповідає її можливостям і тому дитина це «доросле» життя відтворює в своїх ігрових діях.

Із історії розвитку суспільства видно, що основним джерелом ігор дітей є соціальне життя людей, умови в яких живе дитина, її сім'я. В іграх дітей робітників знаходило відображення демонстрацій, праці на виробництві. Ігри сільських дітей відображали сільську працю та постійні злидні. Після революційного періоду ігри дітей різко змінили свій зміст (революція, громадянська війна, війна, будівництво, політ в космос і т.п.).

Всі події сучасного життя відображаються в іграх дітей. Також в іграх дітей різних регіонів відображаються і свої звичаї, свята, побутове відношення до рідних, дорослих і т.п.

Таким чином, ми бачимо, що в дошкільному віці гра дійсно є ведучою діяльністю, бо через гру дитина входить у світ дорослих, оволодіває духовними цінностями, засвоює попередній соціальний досвід. Гра носить класовий характер.

Гра є важливим засобом підготовки дитини до життя. Дитина постійно відчуває потребу в грі. В грі їй стає доступним те, що недоступно в реальному житті (піти на роботу, зварити їсти, зробити укол...).

Через гру дитина своєрідно включається в життя дорослих і дістає можливість його пізнавати.

Гра це своєрідна школа, дитяча «академія» в якій дитина активно і творчо застосовує правила і норми поведінки дорослих людей, їх ставлення до праці, їх взаємини тощо. Вона є важливим засобом виховання у дітей почуття колективізму, дружби, взаємодопомоги.

В грі всі сторони особистості дитини формуються в єдності та взаємодії.

Гра має важливе значення для розумового розвитку дитини. Усвідомлення цілей у грі, вибір засобів її досягнення, створення ігрової ситуації, прийняття на себе ролей і т.п. – все це розвиває мислення і увагу дитини.

Разом з цим гра сприяє розвитку інших пізнавальних психічних процесів, збагачує і уточнює сприймання, поширює запас уявлень, розвиває уяву, пам'ять.

Цікава гра підвищує розумову активність дитини, вона має велике освітнє значення, бо тісно пов'язана з навчанням на заняттях, із спостереженням повсякденного життя.

Гра також слугує повідомленням нових знань, розширенням кругозору дошкільника. В творчих іграх відбувається важливий і складний процес засвоєння знань, розвивається увага, уява, пам'ять.

Гра займає велике місце в системі фізичного, морального, трудового та естетичного виховання дошкільників.

Дитині необхідна активна діяльність яка сприяє підвищенню її життєвого тону, яка задовольняє її інтереси, соціальні потреби. Ігри необхідні для здоров'я дитини, вони роблять її життя змістовним, повним, створюють впевненість в своїх силах.

Ігри з правилами дають можливість систематичних вправлянь, необхідних для розвитку мислення, почуттів і мови, уваги і пам'яті, різноманітних рухів.

Діти грають тому, що це дає їм задоволення. Разом з тим ні в якій іншій діяльності немає таких вимогливих правил, такої обумовленості поведінки, як в грі. Ось чому гра дисциплінує дітей, привчає їх підкоряти свої дії, почуття, думки поставленій меті.

У грі виховується інтерес і повага до праці дорослих: діти зображують людей різних професій, відображають не тільки їх дії, але і відношення до праці, до людей. Часто гра є причиною праці: виготовлення атрибутів необхідних для гри, конструювання.

Гра – важливий засіб естетичного виховання. В цій діяльності виявляється та розвивається творча уява, здібність до замислу, розвивається ритм та краса рухів.

Таким чином, гра пов'язана із усіма сторонами навчально-виховної роботи в ЗДО. В ній відображаються і розвиваються знання і уміння які діти отримують на заняттях, закріплюються правила поведінки.

Місце гри в педагогічному процесі.

Гра виступає в різних функціях:

✓ Як засіб виховання – с/р ігри – виховання моральних якостей, рухливі ігри – виховання фізичних якостей, настільно-друковані – вольові якості (посидючість), розвиваючи ігри – розвиток логічного мислення.

✓ Як одна із форм організації навчання – ігри-заняття в ранньому віці, ігрові моменти на початку заняття, дидактична гра.

✓ Як форма організації життя і діяльності дітей - всі види ігор, коли в самостійно вибраній грі створюються дитячі колективи, виникають між ними певні відношення, особисті симпатії, суспільні та особисті інтереси.

✓ Гра як метод і прийом навчання – дидактична гра.

Сучасні концепції дошкільного виховання, розглядають гру як джерело формування особистості.